

НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ ФИЛОЛОШКОГ ФАКУЛТЕТА
УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ

**ИЗВЕШТАЈ О ПРЕГЛЕДУ И ОЦЕНИ ОЦЕНИ ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ мр
ИВАНЕ СКЕНДЕРОВИЋ „Одједи петраркизма у српској књижевности“**

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

1. Датум и орган који је именовано Комисију:

Комисију је именovalo Наставно-научно веће Филолошког факултета на седници од 22. марта 2018. године.

2. Састав Комисије:

Ментор: др Мирка Зоговић, редовни професор, Филолошки факултет – Београд
Ужа научна област: Италијанистика: италијанска књижевност
Датум избора у звање: 9. 7. 2009.

др Снежана Милинковић, редовни професор, Филолошки факултет – Београд
Ужа научна област: Италијанистика: италијанска књижевност
Датум избора у звање: 20. 9. 2017.

др Никола Грдинић, редовни професор, Филозофски факултет – Нови Сад
Ужа научна област: Српска и јужнословенске књижевности са теоријом књижевности
Датум избора у звање: 8. 12. 2000.

II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

Име, име једног родитеља, презиме	Ивана, Есад, Скендеровић
Датум и место рођења	1. 7. 1987, Београд (Савски венац)
Наслов магистарске тезе	МА теза: <i>Анализа превода антитетичких песама у Канционијеру</i>
Датум и место одбране маг. тезе	22. 9. 2011, Филолошки факултет, Београд
Научна област из које је стечено академско звање магистра наука	Наука о књижевности

III НАСЛОВ ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ

Одједи петраркизма у српској књижевности

IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ и

VII ЗАКЉУЧЦИ, ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Докторска дисертација мр Иване Скендеровић (172. стране) подељена је на следећа поглавља: 1. Увод (1-10); 2. Петраркистичке тенденције у српској књижевности (11–14); 3. Утицаји "Канцонијера" на српске песнике (15–120); 4. Одједи петраркизма у српском романтизму (121–127); 5. Преводи и преводиоци "Канцонијера" (128-158); 6. Завршна разматрања о одједима петраркизма у српској књижевности (159-165); 7. Закључак (166); Литература (167–172). Списак литературе садржи 93 библиографске јединице.

У **Уводу** кандидаткиња се бави петраркизмом као европским културно-књижевним, али и друштвеним феноменом, тумачећи га у свим његовим појавним облицима. Усресређујући се на италијанску поезију, али и с њом тесно повезану естетску теоријску мисао доба хуманизма и ренесансе, кандидаткиња истиче и кључну улогу Петрарке и италијанских петраркиста као модела за "рађање модерних књижевности на народном језику у Европи". Такође, сматра потребним да истакне да "иако петраркизам подразумева скуп заједничких карактеристика по којима је препознатљив и дефинисан", он у разним националним књижевностима поприма и различите особености (доказујући то на примеру дуборвачке лирике), а и да је време настанка и његовог трајања различито у разним националним књижевностима.

Суштински полазећи од кључног рада Светозара Петровића (*Студије о Пачићевом канцонијеру*), Иване Скендеровић сматра с правом да би, за разлику од италијанске и неких других европских литература, кад је реч о српској књижевности, било научно неутемељено говорити о петраркизму као феномену, али да се "петраркистичке тенденције" могу уочити превасходно, али не само, у њеном XVIII веку. Као увод у доказивање - путем минуциозне анализе релевантних поетских и теоријских текстова тадањих српских песника - своје тезе, што представља и главну тему ове докторске радње, послужило јој је друго, сажето поглавље (**Петраркистичке тенденције у српској књижевности**) с два потпоглавља: Друштвено-културни амбијент српске књижевности и петраркистичке тежње и Књижевни правци у српској књижевности 18. века. Наглашавајући, на основу литературе, чињеницу да, због вековне изолованости узроковане историјским околностима, "буђење" српске књижевности настаје тек крајем 17. и почетком 18. века, акценат ставља на, а с обзиром на предмет свог истраживања, огромни значај "тршћанске песничке школе", у много чему везане за богату српску трговачку колонију у том граду, као и на Венецију као центар штампарства

Као што смо већ напоменули, најважнији и најобимнији део тезе представља 3. поглавље (**Утицај "Канцонијера" на српске песнике**) у којем се најисцрпније, у више посебних потпоглавља, бави двојицом песника, Јованом Дошеновићем и Јованом Пачићем, да би, на крају (**Одједи петраркизма у поезији других песника "тршћанске песничке школе"**) укратко проговорила о неким песмама Павла Соларића и Јефтимија Поповића. Кандидаткиња прво наглашава особит значај Дошеновићевог програмског текста који се може сматрати манифестом ове песничке школе. Потом, упоредном анализом, како тематско-мотивског комплекса, тако и карактеристичног доминантног стилско-језичког регистра и метрике Петраркине, али и италијанске петраркистичке поезије, с једне стране и песама наших аутора с друге, ауторка утврђује који су то петраркистички елементи и у којој мери и на који начин их песници тршћанског круга користе. Оваквом анализом, што је изузетно битно, може се уочити и да ли се ради о

директном утицају, или о традицијом већ утврђеном репертоару. За разлику од увраженог мишљења у нашој науци о књижевности, долази и до закључка да је поезија песника *трићанске школе* у великој мери обележена класицистичким елементима, те да се може проучавати и у том контексту, а не само у оквиру предромантизма. Мишљења смо да је потребно напоменути да су различита схватања у српској књижевној историографији с обзиром на могуће правце и стилове 18. века, само неки од проблема са којима се кандидаткиња морала суочавати у свом проучавању.

Док је једним делом олакшавајућа околност што је поезија ових песника на одређени начин условљена и друштвено-историјском ситуацијом, а и самим њиховим биографијама, дотле је у следећој етапи проучавања (4. поглавље: **Одјаци петраркизма у српском романтизму**) доказивање главних теза овог доктората компликованије. Наиме, иако се српски романтизам поглавито угледа на немачки, Ивана Скендеровић покушава да докаже да српски романтичари ипак преузимају одређени стилско-мотивски репертуар из, могло би се рећи кодификоване, петраркистичке традиције, уврштавајући га контекст своје лирике. Значајан је закључак до кога је упоредном анализом дошла, односно да се у овом случају не ради о директном опонашању Петрарке и италијанских петраркиста, већ о реминисценцијама на "Канцонијер" које су се усталиле као типични романтичарски поступци. На овакве реминисценције наишла је већ код Јована Илића, Симе Милутиновића Сарајлије, Бранка Радичевића, па и Јована Јовановића Змаја. У свим тим случајевима битна је улога доминантне поетике саме епохе, као и начини на које она успева да прихвати и инкорпорира петраркистичке тенденције.

Следеће, 5. поглавље посвећено је незаобилазној појави у контексту бављења овом темом - преводима и преводиоцима "Канцонијера". На основу свог истраживања, кандидаткиња утврђује да је традиција превођења Петрарке у нас релативно дуга, али не и "сразмерно свеобухватна", посебно ако се упореди с преводилачком делатношћу у Европи. Утврђује и да превођење Петраркине поезије у нас почиње, свакако у ондашњем смислу, с Ј. Пачићем и А. Андрићем, па преко, највише, анонимних превода у „Српском књижевном гласнику“, све до савременог доба и песника-преводаца, што представља особит феномен у српској књижевности XX века, јер је реч о великим песницима, Ивану В. Лалићу, Стевану Раичковићу и Љубомиру Симовићу чијим преводима се И. Скендеровић посебно бави. Истиче да је непостојање превода читавог дела основни проблем у овдашњој рецепцији "Канцонијера", јер тако српски читалац остаје ускраћен за једно од основних значења овога дела, као и зза непроцењив значај свих аспеката новине његове структуре.

У два последња поглавља, шестом и седмом (**Завршна разматрања о одјацима петраркизма у српској књижевности и Закључај**), кандидаткиња резимира резултате свог истраживања, закључујући да у српској књижености Петраркина и петраркистичка поезија никада није била у центру "литерарних дешавања, већ да се чини да је споредним путевима" налазила начин да постане њен део.

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

И по уложеном труду, а и самом обиму анализираног материјала, за процењивање резултата читаве тезе, а у крајњој линији и оправдања самог избора истраживања, најважнија је тематско-мотивска, стилска и метричка анализа песама Ј. Дошеновића и Ј. Пачића у односу на интертекстуалне везе које оне успостављају с поетиком и поезијом

Петрарке и петраркиста, као и италијанских класицистичких песника XVIII века (3. поглавље). Ваља ипак подвући да је, на основу најрелевантнијих теза теорије превођења, најкохерентније написано поглавље о преводима и преводиоцима "Канцонијера", као и о особеним карактеристикама и појединачним афинитетима у избору одређених песама у оквиру преводилачке делатности тројице великих српских песника-преводилаца. Такође, и да је посебно подстајан за будућа проучавања део тог поглавља о могућем (непосредном или посредном) утицају Петраркиног на оригинално стваралаштво И. Лалића, С. Раичковића и Ј. Симоновића.

VI СПИСАК НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КОЈИ СУ ОБЈАВЉЕНИ ИЛИ ПРИХВАЋЕНИ ЗА ОБЈАВЉИВАЊЕ У ОКВИРУ РАДА НА ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

1. Фактографија и фикција у Петраркиној епистоли *Потомцима*, *Свеске*, бр. 109, 2013, стр. 24-34.
2. Исповедни дискурс у делу *Secretum* Франческа Петрарке, *Наслеђе*, бр. 36, 2017, стр. 147-158.

VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

На основу упоредне тематско-мотивске и стилске анализе, примењујући интертекстуални приступ у повезивању различитих дискурса, кандидаткиња је у највећем броју случајева убедљиво показала да је "Канцонијер" као подтекст био присутан у одређеним периодима српске књижевности.

IX ПРЕДЛОГ

С обзиром да се ради о темељно урађеном раду, а и да, по нашем мишљења, његов кључни део, чак и неке успутне опаске могу послужити да се на ширем плану допуне знања и свест о модалитетима и размерама утицаја петраркизма на европске литературе, а евентуално и као могућност да се макар једним делом промени слика развоја српске књижевности, слободни смо да Већу Филолошког факултета препоручимо да се овај рад прихвати као докторска дисертација, а кандидат позове на усмену одбрану пред овом комисијом.

Комисија:

др Мирка Зоговић, ред. проф.

др Снежана Милинковић, ред. проф.

др Никола Грдинић, ред. проф.